

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Høgskolen i Innlandet
v/klagenemnden
Postboks 400
2418 Elverum

Bergen, 03.05.2024
Deres ref.: 21883
Vår ref.: 24/02570 (106/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 106/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Høgskolen i Innlandet (heretter HINN) i sak 123/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd under møte 28.04.2023, der vedtak fattet av klagenemnda ved HINN ble endret.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.09.2022, uten at leder og/eller den ugyldig oppnevnte studentrepresentanten, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/00006 (106/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved HINN ble endret til annullering og utestenging i ett semester.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fv1. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fv1. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Snorre Kristiansen ved første gangs behandling. Klageren er student ved studieprogrammet [REDACTED] ved HINN, studiested [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av eksamen i emnet [REDACTED], våren 2022. Eksamen er hele vurderingsgrunnlaget i emnet.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og andre kilder, hovedsakelig en tidligere innlevert eksamensbesvarelse publisert på nettsiden [REDACTED]». Tekstgjenkjenningsprogrammet viste først en tekstlikhet på 49 prosent, men etter en gjennomgang fant en saksbehandler ved HINN at den problematiske tekstlikheten var på 27 prosent. Det er syv treff med en treffprosent på mellom 84-100 prosent.

Sensor redegjorde for mistanken om fusk i notat 27.05.2022. I notatet skrev sensor at oppgave [REDACTED] i klagerens besvarelse ikke inneholder kildehenvisninger til kildene, hverken fortløpende eller avslutningsvis i litteraturlisten. I tillegg inneholder besvarelsen direkte kopiert tekst og lett omskrevet teks, uten at teksten er uthevet eller markert som sitat. Sensor mente at den manglende kildehenvisningen ikke fremstår som et glipp, og viste til omfanget av tekstlikhet og at den kopierte teksten er flettet inn i teksten. Sensor mente heller ikke at tekstlikheten er tilfeldig.

I brev 08.06.2022 ble klageren varslet om mistanken om fusk. I brevet ble klageren informert om bakgrunnen for mistanken, sine rettigheter, regelverket og videre saksgang.

I brev 29.06.2023 innga klagerens advokat en merknad i saken. Det følger av merknaden at klageren erkjente at det objektive vilkåret for fusk var oppfylt. Klageren forklarte at h[un] hadde feilberegnet tiden under eksamen, og at h[un] derfor fikk tidspress da h[un] skulle starte på oppgave [REDACTED]. H[un] kopierte derfor to avsnitt fra internett som omhandlet samme tema som oppgaven. H[un] leverte besvarelsen kun få sekunder før innleveringsfristen var ute. Klageren har bestridt at h[un] handlet med forsett, og anført at skyldgraden er grov uaktsomhet. Klageren forklarte herunder at h[un] fikk panikk og derfor handlet uten å tenke. H[un] viste til at h[un] hverken rakk å skrive kildehenvisninger, å renskrive besvarelsen, lage avsnitt og lage forside. H[un] viste også til at h[un] tidligere fikk toppkarakter på eksamen. Klageren ba om at reaksjonen kun ble satt annullering.

I brev 08.08.2022 oversendte fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap sin vurdering av saken til klagenemnda ved HINN. I vurderingen skrev fakultetet at studentene på forhånd var gjort kjent med retningslinjene for eksamen, både gjennom studentplattformen «Canvas» og på eksamensforsiden. Fakultetet mente derfor at klageren var klar over disse.

Klagerens advokat ble 24.08.2022 varslet om tidspunkt for behandling av saken i klagenemnda ved HINN og invitert til å inngi ytterligere kommentarer i saken.

Klagenemnda ved HINN behandlet saken i møte 20.10.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innleveringen av eksamen. I vurderingen la de vekt på omfanget av tekstlikhet og klagerens forklaring. De viste til at klageren ikke har henvist til kilder eller markert lik tekst som sitat. De la til grunn at klagerens handling var bevisst, og at klageren var kjent med retningslinjene for kildehenvisning og sitatmarkeringer. Klagenemnda ved HINN fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt fra vedtaksdato til 30.06.2023.

Klagerens advokatfullmektig innga 27.10.2022 en fristavbrytende klage. Advokaten oversendte deretter en supplerende klage 03.11.2022. Klagen er i tråd med tidligere anførsler. Klageren bestred å ha handlet forsettlig, og anførte å ha handlet grovt uaktsomt. Klageren bemerket herunder at institusjonen ikke ser ut til å ha vurdert flere av anførslene i merknaden datert 29.06.2022 under vurderingen av det subjektive vilkåret for fusk. I tillegg anførte klageren at reaksjonen er for streng, og at utestenging i høyden burde vært ett semester. Klageren viste til at tekstligheten i oppgavens del kun utgjør en liten del av besvarelsen, og at hoveddelen av klagerens besvarelse inneholder korrekte kildehenvisninger. I tillegg viste klageren til å ha innrømmet de faktiske forhold, og at dette burde vært vektlagt i formildende retning ved reaksjonsfastsettelsen.

Klagenemnda ved HINN vurderte klagen 06.12.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved HINN opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens eksamen er hele vurderingsgrunnlaget i emnet, og er følgelig omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier og eksamen ved HINN § 8-1 første ledd hva som skal anses som fusk:

§ 8-1.Fusk

(1) Fusk foreligger når en student handler i strid med denne forskrift eller retningslinjer for eksamen og eksamensavvikling.

Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen regnes bl.a.:

...

- å presentere andres arbeid som sitt eget

- å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

...

Videre fremgikk det av eksamensoppgavens forside at «*Ved alle hjemmeeksamener gjelder vanlige krav til [redacted]. Sitater skal stå i anførselstegn og med nøyaktig angitt kilde. Vi minner om at avskrift eller kopi uten kildehenvisning regnes som fusk, uavhengig av kilden. For øvrig vises til Forskrift om opptak, studier og eksamen ved HINN, kap. 8. I tillegg er det krav til referanseliste (...)*»

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på Ouriginal-rapporten og redegjørelsen fra sensor datert 27.05.2022, hvor tekstlikheten mellom klagerens besvarelse og kilden fremkommer. Nemnda viser til at tekstlikheten mot kilden er omfattende i oppgave [redacted] i klagerens besvarelse. Store deler av teksten fremstår som direkte avskrift eller mindre omskrevet tekst. Nemnda viser til at alle treffene i Ouriginal-rapporten viser likheter på mellom 84-100 prosent. Herunder fremhever nemnda særlig treff 3/7, 4/7, 5/7, som viser lengre avsnitt lengre avsnitt med identisk eller tilnærmet identisk tekst som kilden. Klageren har ikke henvist til kilden fortløpende eller avslutningsvis. Lik tekst er heller ikke markert som sitat. Klageren har for øvrig ikke bestridt at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt.

Nemnda har merket seg anførselen om at hovedvekten av besvarelsen inneholder korrekte kildehenvisninger. Nemnda bemerker at det avgjørende er om grensen for fusk er overskredet. Nemnda viser her til tekstlikhetens art og omfang som fremgår av avsnittet ovenfor, og som i sum klart nok overskrider grensen for fusk.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved HINN § 8-1 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av eksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og kilden, jf. Ouriginal-rapporten og sensors redegjørelse datert 27.05.2022. For nemnda fremstår likheter av en slik art og et slikt omfang i oppgave [redacted] i besvarelsen, som klare objektive holdepunkter for at klageren

bevisst har benyttet andres arbeid uten tilstrekkelige kildehenvisninger. Klageren har også erkjent at h^hn kopierte to avsnitt fra internett, noe som for nemnda fremstår som et ytterligere objektivt holdepunkt som støtter opp om klagerens subjektive skyld.

Nemnda har merket seg anførselen om at klageren fikk panikk, men kan ikke se at dette får betydning for vurderingen.

Saksbehandlingen

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at underinstansen ikke har vurdert flere sentrale anførsler i merknaden datert 29.06.2022 under vurderingen av det subjektive vilkåret for fusk. Nemnda forstår dette som en anførsel om at underinstansens behandling av saken har vært mangelfull og at vedtaket ikke er tilstrekkelig begrunnet.

Nemnda bemerker at klageinstansen kan prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd. Eventuelle saksbehandlingsfeil av nevnte karakter vil dermed uansett være rettet opp ved Felles klagenemnds behandling av saken.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av eksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved HINN har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023, nærmere bestemt fra 20.10.2022 til 30.06.2023. Dette er i tråd med praksis.

Nemnda har merket seg anførselen om at reaksjonen er for streng, og at klagerens innrømmelse av forholdet må vektlegges som en formildende omstendighet ved reaksjonsfastsettelsen. Nemnda viser til at det her er snakk om forsettlig fusk under gjennomføringen av eksamen. Slike handlinger innebærer et grovt tillitsbrudd. Dersom studentene velger å ikke forholde seg til de reglene som gjelder under eksamen, vil disse handlingene også kunne medføre en svekkelse av troverdigheten til en viktig samfunnsinstitusjon. Disse forholdene gjør at det må reageres med en følbar reaksjon der slike handlinger avdekkes. I denne konkrete saken kan nemnda derfor ikke se at det foreligger noen formildende omstendigheter som får betydning i form av nedsettelse av utestengelsesperioden.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden har vært for lang ved forrige behandling av saken. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i mai 2022, og det tok deretter 7 måneder før saken ble oversendt

Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 04.01.2023, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 28.04.2023. Slik nemnda vurderer det, har saken ikke hatt den fremdriften den skulle. Videre har behandlingstiden vært på 11 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette er for lang total saksbehandlingstid. Slik nemnda vurderer det skal den lange saksbehandlingstiden, som klageren ikke kan lastes for, medføre nedsettelse av utestengelsesperioden til ett semester.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 11,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for ytterligere nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i ett semester er en riktig reaksjon i denne saken, på grunn av lang saksbehandlingstid ved forrige behandling. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved HINN fra annullering og utestenging i to semestre til annullering og utestenging i ett semester.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 02.05.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, Nils Herman Lien Håre og Amina-Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 02.05.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved HINN i sak 123/22, endres fra annullering av eksamen og utestenging i to semestre til annullering av eksamen og utestenging i ett semester.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 02.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.